

Estructura, Tipologia i Variació Interna de la Llengua Catalana

Codi: 42493
Crèdits: 10

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313382 Estudis Avançats de Llengua i Literatura Catalanes	OT	0	0

Professor/a de contacte

Nom: Josep Pujol Gomez

Correu electrònic: josep.pujol@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu accedir-hi des d'aquest [enllaç](#). Per consultar l'idioma us caldrà introduir el CODI de l'assignatura. Tingueu en compte que la informació és provisional fins a 30 de novembre de 2023.

Equip docent

Josefina Carrera Sabater

Equip docent extern a la UAB

Anna Pineda

Clàudia Pons-Moll

Francesc Bernat

Josefina Carrera Sabaté

Prerequisits

És altament recomanable que els estudiants puguin llegir articles científics en anglès.

Objectius

En aquest mòdul s'estudien de forma crítica i especialitzada diversos aspectes de l'estructura de la llengua amb l'objectiu que l'estudiant obtingui una perspectiva diferent de la que ofereixen els graus. El mòdul proporciona les eines per fer una investigació en lingüística sobre la llengua catalana en comparació amb altres llengües naturals. S'hi estudien les propietats tipològiques del català, tant en comparació amb les llengües romàniques pròximes com amb aquelles altres més divergents de la branca romànica i amb les no romàniques. S'hi aborden des d'una metodologia integradora temes que pertanyen a diferents components de

la llengua (fonètica, fonologia, morfologia, sintaxi i lèxic) i a àmbits metodològics diferents (sincronia, diacronia, geolingüística i sociolingüística) que presenten el tret comú de requerir una aproximació crítica, transversal i metodològicament innovadora.

Competències

- Aplicar els mètodes d'investigació propis dels àmbits lingüístic i literari.
- Construir un discurs argumentat de valoració crítica d'una anàlisi lingüística o literària.
- Produir informes sobre activitats o obres lingüístiques o literàries.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les principals investigacions recents en llengua catalana.
2. Avaluar i aplicar els diversos marcs teòrics de tractament de les dades lingüístiques i els mètodes d'investigació que sustenten.
3. Comparar les diferents metodologies d'aproximació a l'estudi de la tipologia lingüística, així com les principals classificacions tipològiques de les llengües naturals i els principis teòrics des dels quals s'estableixen les tipologies.
4. Construir un discurs argumentat de comparació i avaluació crítica de diverses anàlisis lingüístiques a partir d'hipòtesis divergents.
5. Construir un discurs argumentat de comparació i avaluació crítica de diverses anàlisis lingüístiques emmarcades en teories i metodologies divergents.
6. Elaborar informes crítics de produccions lingüístiques de qualsevol àmbit i època.
7. Elaborar ressenyes i informes crítics d'obres bibliogràfiques sobre llengua catalana.
8. Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
9. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
10. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
11. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Continguts

Bloc 1. Prof. Anna Pineda (Universitat de Barcelona)

anna.pineda@ub.edu

Microvariació sintàctica

1. La variació sintàctica del català i les llengües romàniques. Aspectes generals i introductoris
2. Transitivity, intransitivity, ditransitivity
3. Les alternances de cas acusatiu/datiu
4. L'acusatiu preposicional, des d'un punt de vista diacrònic i sincrònic

Bloc 2. Francesc Bernat (Universitat de Barcelona)

francesc.bernat@ub.edu

El canvi lingüístic

1. Sincronia i diacronia
2. Variació i canvi lingüístic
3. Factors del canvi lingüístic
4. Tipus i mecanisme del canvi lingüístic

4.1. Canvi fònic

4.2. Canvi morfològic

4.3. Canvi sintàctic

4.4. Canvi lèxic

4.5. Canvi semàntic

1. Estudi de casos en la diacronia del català i d'altres llengües romàniques

Bloc 3. Josefina Carrera-Sabaté (Universitat de Barcelona)

jcarrera@ub.edu

Variació sociofonètica en entorns multilingües

1. Fonaments cognitius de la variació sociofonètica
2. Variació interna d'una llengua. Producció, percepció i subjectivitat dels parlants
3. Metodologia de la recerca en sociofonètica
4. Variació sociofonètica del català en entorns multilingües

Bibliografia:

Carrera-Sabaté, J. (2009). Affricates in Lleidatà: A sociophonetic case study. Stanford, J.M.; Preston, D. (eds.), *Variation in Indigenous Minority Languages*. Amsterdam. John Benjamins: 77-107.

Carrera-Sabaté, J. (2013). Vocals tòniques del lleidatà en entorns multilingües. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 23: 117-132

Colantoni, L.; Steele, J.; Escudero, P. (2015) *Second Language Speech. Theory and Practice*. U.K.: Cambridge University Press.

Coleman, J. (2002). Phonetic representation in the mental lexicon. Durand, J.; Laks, B. (eds.) *Phonetics, Phonology and Cognition*. Oxford. Oxford Univ. Press: 96-130.

Labov, W. (2010) *Principles of Linguistic Change. Vol 3: Cognitive and Cultural Factors*. Malden/Oxford: Wiley-Blackwell.

Moreno-Fernández, F. (2012) *Sociolingüística cognitiva. Proposiciones, escolios y debates*. Madrid/Frankfurt: Iberoamericana/Vervuert.

Pradilla, M. À. (2008). *Sociolingüística de la variació i llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans

Tagliamonte, S. (2012) *Variationist Sociolinguistics. Change, Observation, Interpretation*. Malden/Oxford: Wiley-Blackwell

Tatham, M.; Morton, K. (2011). *A guide to Speech Production and Perception*. Edinburgh University Press: Edimburg.

Wrembel, M. (2015). *In search of a new perspective: Cross-linguistic influence in the acquisition of third language phonology*. Poznań: Adam Mickiewicz University Press.

Bloc 4. Clàudia Pons-Moll (Universitat de Barcelona)

claudia.pons@ub.edu

Aquest bloc és complementari del bloc 4 de l'assignatura obligatòria Llengua Catalana: Anàlisi, Codificació, Comunicació i Aprenentatge

1. La interfície fonologia-sintaxi
  - 1.1. Fenòmens sintàctics condicionats fonològicament
  - 1.2. Pes prosòdic, i ordre i selecció de constituents
  - 1.3. El cas de les col·locacions en català i en altres llengües
2. La interfície fonologia-semàntica
  - 2.1. Fonosimbolisme corporal, imitatiu, convencional, sinestèsia
  - 2.2. Iconicitat auditiva, articulatòria, associativa
  - 2.3. Fonostemes i onomatopeies en català i en altres llengües
  - 2.4. Fonosimbolisme i creació literària i publicitària

Metodologia

Es combinaran les exposicions amb la resolució d'exercicis, activitats pràctiques, exposicions orals, debats i la realització d'exercicis breus.

↑
:

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Debats i activitats pràctiques	50	2	4, 5, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Tutorització i exposicions orals	75	3	11
Tipus: Autònomes			
Estudi personal i elaboració d'exercicis i treballs	115	4,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Avaluació

Avaluació

El procés d'avaluació del mòdul consistirà en una activitat (extraordinàriament dues) per bloc de tipologies diferents, distribuïdes al llarg del curs.

Entre aquestes activitats s'inclouran:

- exercicis d'anàlisi formal de dades
- comentaris crítics de lectures
- presentacions orals
- proves escrites

Cada bloc aporta el 25% de la nota global.

Avaluació única

Els estudiants que es vulguin acollir a l'avaluació única hauran de fer les activitats que els professors responsables de cada bloc els indiquin un cop feta la sol·licitud d'avaluació única.

L'estudiant obtindrà un "No avaluable" en cas de no lliurar totes quatre activitats d'avaluació.

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Realització d'exercicis, treballs breus i presentacions orals	100%	10	0,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

Bloc 1

Adell, Marc V. (1994): «Problemàtica de l'acusatiu preposicional en català: Notes al voltant de Roís de Corella», *Miscel·lània Germà Colón*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, vol. 1, pàg. 93-109.

Cabanes, Vicent (1994): «Anàlisi de la construcció d'objecte directe de persona en català (segles xiii-xvi). Estudi del sintagma article + substantiu»,

Cabanes, Vicent (1995): «Anàlisi de la construcció d'objecte directe de persona en català (segles xiii-xvi). Estudi del nom propi», *A Sol Post*, 3, 47-89.

Cabré, Teresa & Jaume Mateu (1998): «Estructura gramatical i normativa lingüística: a propòsit dels verbs psicològics en català», *Quaderns. Revista de traducció* 2, 65-81.

Caro Reina, Javier (2020): «Differential Object Marking with proper names in Romance languages», Luise Kempf, Damaris Nübling & Miriam Schmuck (ed.), *Linguistik der Eigennamen*. Berlin: De Gruyter, 225-257.

Escandell-Vidal, Victoria (2009): «Differential object marking and topicality. The case of Balearic Catalan», *Studies in Language*, 33, 832-884.

Escandell-Vidal, Victoria (2007): «Acusatiu preposicional i dislocació amb clític», *Caplletra*, 42, 185-218.

Ledgeway, Adam (2011): «Syntactic and morphosyntactic typology and change», Martin Maiden, John Charles Smith & Adam Ledgeway (ed.), *The Cambridge History of Romance Languages*, vol. 1. *Structures*. Cambridge: Cambridge University Press, 382-471.

Pineda, A. (2015): 'Del datiu a l'acusatiu. Un canvi sintàctic en procés en llengües romàniques i basc'. *Llengua & Literatura* (Barcelona), 25, 73-97. DOI: 10.2436/20.2502.01.74. ISSN (printed version): 0213-6554 / ISSN (electronic version): 2013-9527.

Pineda, A. (2018): «Li-per-els[i] o la despronominalització del clític datiu en català: un fenomen incipient», *Quaderns de Filologia-Estudis lingüístics*, 23 (Special Issue: «Els mecanismes de referència en la interfície gramàtica-discurs. Cohesió, coherència i cognició»), 247-281. DOI: 10.7203/qf.23.13530

Pineda, A. (2018): «Overt and covert ditransitivity in Romance: From double object constructions to case alternations», Agnes Korn & Andrej Malchukov (ed.): *Ditransitive constructions in a cross-linguistic perspective*. Wiesbaden: Reichert Verlag, 77-94.

Pineda, A. (2020): «From Dative to Accusative. An Ongoing Syntactic Change in Romance», *Probus. International Journal of Romance Linguistics*, 32(1), 129-173.

Pineda, A. (2020): «La (in)transitivitat en Fabra: Aspectes clau», Josep Murgades, Neus Nogué & Eloi Bellés (ed.), *Pompeu Fabra, a la Universitat i dela Universitat*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona, 139-165.

Pineda, A. (2021): «El marcatge diferencial d'objecte en català (i Fabra)», M. Àngel Pradilla (ed.), *De llengua i societat: De la proposta fabriana a la reforma normativa de l'IEC*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 211-222.

Pineda, A. (2021): «The role of SE and NE in Romance verbs of motion. Evidence from Catalan, Italian, Aragonese and Spanish varieties», Grant Armstrong & Jonathan MacDonald (ed.): *Unraveling the complexity of the SE clitic*. Berlin: Springer (series *Studies in Natural Language and Linguistic Theory*), p. 265-290. ISBN: 978-30-3057-003-3

Pineda, A. (2021): «The development of DOM in the diachrony of Catalan: (dis)similarities with respect to Spanish», Johannes Kabatek, Philipp Obrist & Albert Wall (ed.): *Differential Object Marking in Romance - The third wave*. Berlin: De Gruyter, 243-277. ISBN: 978-31-1064-656-6

Pineda, A. (2023): «L'acusatiu preposicional en català: d'on venim i cap a on anem?», *Caplletra. Revista Internacional de Filologia*, 74, 149-182.

Pineda, A. (2023): «L'acusatiu preposicional en català: història, controvèrsia i ús», *Llengua & Literatura*, 33, 113-135

Salvador, Vicent & Manuel Pérez Saldanya (1993): «Transitivité et interférence linguistique: la construction A+complément d'objet direct en espagnol et en catalan», *Contrastes. Revue de linguistique contrastive*, 39-67.

Solà, Joan (1994): *Sintaxi normativa: estat de la qüestió*. Barcelona: Empúries.

Todolí, Júlia, et al. (ed.), *Estudis Sobre Morfologia valenciana: Miscel·lània 94*. Alcoi / València: Marfil / Generalitat Valenciana, 77-136.

Bloc 2

Aitchison, J. (1993). *El cambio en las lenguas: ¿Progreso o decadencia?* Barcelona: Ariel.

Badia i Margarit, A. M. (1984). *Gramàtica històrica catalana*. València: 3 i 4.

Batlle, M. et alii (2016). *Gramàtica històrica de la llengua catalana*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Burling, R. (1992). *Patterns of language. Structure, variation, change*. Orlando, FL: Academic Press.

Casado, C., & Marrero, V. (2009). *Variación y cambio lingüístico*. In: M. V. Escandell (Ed.), *El lenguaje humano*. (pp. 239-75). Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces.

Chambers, J. K., Trudgill, P., & Schilling-Estes, N. (Eds.). (2001). *The handbook of language variation and change*. Oxford: Blackwell.

Labov, W. (1963). The social motivation of a sound change. *Word*, 19, 273-309.

Labov, W. (1996). *Principios del cambio lingüístico*. Volumen 1: Factores internos. Madrid: Gredos.

Labov, W. (2006). *Principios del cambio lingüístico*. Volumen 2: Factores sociales. Madrid: Gredos.

Moll, F. de B. (1991 [1952]). *Gramàtica històrica catalana*. València: Universitat de València.

Pérez Saldanya, M. (1998). "Per a una teoria del canvi morfosintàctic". *JOCS*, 1. Disponible a <http://www.uoc.edu/jocs/1/linguistica/linguistica.html>

Bloc 3

Carrera-Sabaté, J. (2009). Affricates in Lleidatà: A sociophonetic case study. Stanford, J.M.; Preston, D. (eds.), *Variation in Indigenous Minority Languages*. Amsterdam. John Benjamins: 77-107.

Carrera-Sabaté, J. (2013). Vocals tòniques del lleidatà en entorns multilingües. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 23: 117-132

Colantoni, L.; Steele, J.; Escudero, P. (2015) *Second Language Speech. Theory and Practice*. U.K.: Cambridge University Press.

Coleman, J. (2002). Phonetic representation in the mental lexicon. Durand, J.; Laks, B. (eds.) *Phonetics, Phonology and Cognition*. Oxford. Oxford Univ. Press: 96-130.

Labov, W. (2010) *Principles of Linguistic Change. Vol 3: Cognitive and Cultural Factors*. Malden/Oxford: Wiley-Blackwell.

Moreno-Fernández, F. (2012) *Sociolingüística cognitiva. Proposiciones, escolios y debates*. Madrid/Frankfurt: Iberoamericana/Vervuert.

Pradilla, M. À. (2008). *Sociolingüística de la variació i llengua catalana*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans

Tagliamonte, S. (2012) *Variationist Sociolinguistics. Change, Observation, Interpretation*. Malden/Oxford: Wiley-Blackwell

Tatham, M.; Morton, K. (2011). *A guide to Speech Production and Perception*. Edinburgh University Press: Edimburg.

Wrembel, M. (2015). *In search of a new perspective: Cross-linguistic influence in the acquisition of third language phonology*. Poznań: Adam Mickiewicz University Press.

Bloc 4

Cabré, Teresa (2002). Altres sistemes de formació de mots. Solà, Joan; Lloret, Maria Rosa; Mascaró, Joan; Pérez Saldanya, Manuel (dir), *Gramàtica del català contemporani*. cap. 9. Barcelona: Empúries. 889-932.

Firth, John R. (1930). *Speech*. Mackin and Stevens (eds.) *The Tongues of Men and Speech* (Language and Language Learning no. 2.) Londres: Oxford University P 1964.

Hinton, Leanne; Nichols, Johanna; Ohala, John J. (ed.). *Sound Symbolism*. Cambridge: Cambridge University Press

Jespersen, Otto (1922). *Language: Its Nature, Development and Origin*. London : G Allen & Unwin.

Nänny, Max; Fisher, Olga (1999). Form miming meaning. Amsterdam; Filadèlfia: John Benjamins Publishing Company. [Part II].

Ross, John R. (1982). The sound of meaning. The Linguistic Society of Korea (ed.) *Linguistics in the morning calm*. Seoul: Hanshin Publishing Co. 275-290.

Ryan, Kevin (2019). Prosodic weight. Categories and continua. Oxford: Oxford University Press.

Sapir, Edward (1929). A study in phonetic symbolism. *Journal of experimental psychology*, 12. pàg. 225-239.

Programari

Cap.